

Az utóbbi évtized

A sok csapadék és a mostoha terepviszonyok tették emlékezetessé a csórréti út építését (1975—1976). A nagy küzdelem megörökítésére emléktáblát helyeznek el az útcsatlakozásnál és megépítik az „útépítők forrását”. Az évek során ebből szép hagyomány alakult ki. Szinte minden nagyobb erdei út mellett kiépítenek és elneveznek egy-egy forrást.

1978 és 1981 között az útépítés visszaesik, mert a felnemeti rekonstrukció és az új gépjavitó üzem építése leköti a fejlesztési alapot és a kapacitásokat. 1981 újabb mérőföldkő az útépítésben. A parádfürdői erdészet területén levő csikojárási úton caterpillar dózer kezdi meg munkáját, amely három hagyományos bulldózer teljesítményének felel meg. Előtte már nem kell tuskót robbantani, a laza sziklát is robbantás nélkül képes fejteni. Az útépítés ismét fellendül.

A *Morbark 22* aprítógép munkába állítása (1981) megköveteli az időjárásbiztos utakat. Egymás után épülnek a stabilizált utak, bányameddővel, az út menti bányákból származó alapkövel. Története van az ágasvári útnak is. *Murányi József* már az 50-es években tervet készít Ágasvárra, de ez akkor nem valósult meg. 1983-ban kerül újra napirendre. A szakemberek körében nagy vitát váltott ki, hogy az út mátramindszenti vagy gyöngyösi gravitációt vegyen-e figyelembe. A kérdés végül eldőlt Mátramindszent mellett. A *Zsilvölgyi házaspár* megtervezi az utat a hegygerinc közelében, ezt azonban, a természetvédők kérésére, módosítani kellett, és az út költségesebb változatban — a hegyoldalon végigvezetve Ágasvárig — készült el. Így viszont sértetlen maradhatott a hegygerincen végigfutó turistaút. A csonkapataki út megépítése (1984—85) összekötötte a parádfürdői és a verpeléti erdészet között. Megkezdődik a Bükktető—Domaháza nagy átkötő feltáróút építése, amely jó néhány évet vesz majd igénybe amíg a közel 25 km-es hossz elkészül.

Az elmúlt, közel 40 év az útépítésben ma már történelem, része a magyar erdészet legújabbkori történetének. Ez alatt az idő alatt területünkön közel 1000 km út épült. Ebben, az említetteken kívül is nagyon sok kolléga munkája van. A minisztérium illetékesei közül *Bogár István* MÉM minisztériumi tanácsos nevét kell megemlítenünk, aki mindvégig segítségünkre volt az útépítésben.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy 1964-től magam is osztozhattam a sikerélményben, amit minden maradandó alkotás létrehozásakor érez az ember. Az erdei utak pedig talán a legmaradandóbbak az erdészek által létrehozott műszaki alkotások közül.

KERÍTÉS KÖRÜL

Ahogy lapozgatom a spirálfüzet kitépett lapjaiból összefűzött, igényesnek nem éppen nevezhető kerítésőri naplót, amelyet Neptun rég partra vetett védenca hónapról hónapra körmöl, s így bérelszámolás idején beküld az erdésztől, nehogy kimaradjon a munkanaplóból, tehát lapozgatás közben szöveget út a fejembe, hogy talán minden hónapban azonos és szinte szűkített tómondatok sorakoznak a napokat jelölő számok után. A naplózás talán csak abból áll, hogy ugyanazt másolja le rendre, a munkájában páratlanul becsületes, egykori matróz:

- „15. Kerítés körül.
16. Kerítés körül, erdőszel beszéltem.
17. Kerítés körül.
18. Kerítés körül, asszonyokkal beszéltem.”

És így tovább, nagy ritkán megtörve az egyhangúságot egy-egy észlelt vad vagy kóbor eb leírásával. Amikor összehasonlítom a hónapok adatait, kiderül, hogy *Czébi bátyám*, valószínű, a tényeket írja, hogy a „Kerítés körül” kevésbé unalmas téma, mint a szövegből sejteni lehet.

Gondolom, furának tűnik, hogy a védelmet szimbolizáló kerítést is őrizni kell, és, mert sokféle kerítésről hallhatunk, jelesül csak az erdővel kapcsolatos kerítések-re koncentráljunk! Erre is, amelyet hetente többször körbejár az őr, vizsgálva, nem tört-e át rajta vad, amely veszélyeztetheti a túloldalon növekvő jövő erdejét, s ha úgy látja, hogy a fránya róka kaparásánál már a süldő disznó is próbálta az orrát, hát fogja az éppen szükséges kellékeket, megerősíti a kikezdett szakaszt, s hazafelé indultában el nem mulasztja megmondani vagy megüzenni erdőszünknek az új-ságot.

A módszeres erdőgazdálkodásnak szinte szükségszerű velejárója az erdő és a vad meghatározott időbeni és időtartamú szétválasztása, ha kell, hát kerítéssel. A külön-választás persze ez idáig nem vezetett oda, hogy külön törvény szabályozza az erdő, külön pedig a vad életének és az ember hozzájuk fűződő viszonyának módozatait. A módszeres erdőgazdálkodásnak ugyanolyan része a vad, mint a mészelés, a bokszenítés vagy más melléktermelés. Ilyképpen a módszeres erdőgazdálkodás egyben vadgazdálkodás is, akár akarjuk, akár tiltakozunk!

A nemrég kezembe kapott, véleményváró tervezetek címükben kizárólag vadgazdálkodásról és vadászatról szólnak, ahelyett, hogy kiegészítenék a több mint húszszentendős elődöt, az *erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló törvényt*. Az alap-igazságot azonban képtelenség megkerülni!

Kirekesztve egymást közös dolgunkból, nem lesz képes jó minőségű erdőt és jó minőségű vadat az utókorra hagyni erdőgazda és vadgazda. Persze, az erdő megy tönkre elsőként, közben zsákmányolható még kapitális trófea!

Visszakanyarodva a Czébi bátyám javította kerítéshez, fura, megoldásra váró, a szakmai köztudatban nem eléggé tarackos az efféle kerítés helyes néven nevezése. Abból a zavarból eredően talán, amely elsődlegesen vagy az erdő, vagy a vad lét-jogosultságának hirdetésében csúcsozodik ki, a bekerített terület hasznosításáról vélekedve. Így olvashat több olyan kitétel nem is túl régi üzemi számlakereftben az érdeklődő, mint: „Vadvédelmi kerítés fenntartási költségei erdőfelújításban”. Nézőpont kérdése annak eldöntése, hogy mégis, mit véd a kerítés: erdőt-e vagy vadat? Úgy érve a vizsgálódást, hogy ha a kerítés átellenes oldalán az erdősítés leledzik, akkor az erdőt védi, ha az innenső oldalán vad tenyészik, akkor a vadtól védi! Abban a különleges helyzetben, amelyikben a kerítés túlsó oldalán az erdő-sítés és a vad, innenső oldalán pedig a vad képezi a döntés tárgyát, olyankor, ellen-tétben a körhajtásos vadászatok befejezésével, csak befelé szabad löni! Egészen addig, amíg a kirekesztés fogalmának bemutatására példát statuálhatunk. Egyéb-ként semmi szükség nincs erdővédő kerítésre, különösen az erdőgazda terhét nö-velendő!

A módszeres erdőgazdálkodás, mint láthatjuk, vadászattal is jár, ami munka-vadászat, eltérően a szenvedélyből, szórakozásból, unalomból vagy bármilyen más indítékból szervezett vadásztól, tehát a vadász ebből a munkából él. A szenvedély, a szórakozás pénzbe is kerül, s hogy pénzt lehessen fizetni érte, elő kell teremteni! — Ahogyan a kitermelt fa után, amiről tudjuk, hogy mennyi tömeget képvisel fa-jonként, tizedpontossággal ismert termőterületen, fizet adót, az akit terhel, úgy a terítékre került vad után, amiről tudjuk, hogy mennyi — szemben azzal, amit nem tudunk, ti. azt, hogy fajoként és nemenként, korosztályonként (esetleg csak tizes pontossággal), mennyit tesz ki az élő tömeg — fizetne adót, akit terhelne. Ha pedig kedvetlenségéből vagy pénz szűkében a nem kívánt módon lenne díszes a teríték, a sorban álló lövők bizton kedvre derítenék a kincstárnokot, aprópénzre váltva tomboló szenvedélyüket.

A kerítés körül tehát van még mit a helyére tenni a gondolatokban, indulatokban, papírra vetett, törvényre szilárduló elképzelésekben, hogy idővel a kertelés meg-szűnjön, s az egykori *Tiborc* panasza érvényét veszítse a ma erdőket gondozók tudatában („... Szép földeinkből vadászni berkeket csinálnak...”).